

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพ เพื่อเพิ่มพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์รามอินทรา จังหวัดกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2533 มีอายุระหว่าง 4 ปี 4 เดือน ถึง 5 ปี 1 เดือน (อายุเฉลี่ย 4 ปี 9 เดือน) จำนวน 6 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่ละกลุ่มมีนักเรียน 3 คน มาจาก 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 3 คน กลุ่มทดลองจะได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ และกลุ่มควบคุมจะได้ดูชีวิตสัตว์ประกอบภาพ ซึ่งเด็กทั้งสองกลุ่มนี้จะ เป็นเด็กที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำ ซึ่งตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็กปกติ ลบด้วย สอง เท่าของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็กปกติ ($\bar{X} - 2 S.D.$) ในช่วงเวลา 27 นาทีของช่วงการเล่นอิสระ เป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสอบถามครูประจำชั้นแต่ละห้องว่า ห้องใดมีเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ และเลือกมา 2 ห้องเรียน จากนั้นผู้วิจัยให้ครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยจำนวน 2 คน เลือกเด็กที่มีความถี่ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำ ตามความหมายและลักษณะพฤติกรรมตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ห้องละประมาณ 6 คน โดยครูแต่ละห้องเลือกเด็กอย่างอิสระ ไม่ปรึกษากัน และเลือกเด็กที่ครูทุกคนระบุตรงกันว่าเป็นเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำ ซึ่งได้ห้องเรียนละ 3 คน

2. ผู้วิจัยสุ่มเลือกเด็กที่ครูไม่ได้เลือกในข้อ 1 จากทั้ง 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 15 คน รวมทั้งหมด 30 คน มาทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในแต่ละห้อง เพื่อดูว่าเด็กปกติจะมีระดับการแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนอยู่ในเกณฑ์ใด ในขณะที่เดียวกันก็ทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่ถูกระบุจากครูประจำชั้นว่ามีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดีไปพร้อม ๆ กันกับเด็กที่สุ่มออกมาในแต่ละห้องเรียน ซึ่งรวมจำนวนเด็กในแต่ละห้องที่ถูกสังเกตเป็น 18 คน โดยมีขั้นตอนการสังเกตดังนี้

2.1 ทำการสังเกตไปที่ละห้องเรียน โดยสังเกตในช่วงเวลาเล่นอิสระ 27 นาที ในห้องเล่น วันละหนึ่งครั้ง

2.2 ใช้วิธีสังเกตแบบช่วงเวลา โดยสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที ซึ่งจะได้ช่วงเวลาของการสังเกตทั้งหมด 54 ช่วงเวลา ในการสังเกตนั้นจะสังเกตช่วงเวลาละ 2 คน โดยเริ่มสังเกตจากคนที่ 1-2 ก่อนแล้วจึงสังเกตคนที่ 3-4 ต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงคนที่ 17-18 จากนั้นจึงเวียนมาสังเกตคนที่ 1-2 ใหม่อีกครั้ง แล้วจึงเวียนต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบช่วงเวลาในการสังเกต เพราะฉะนั้นเฉลี่ยแล้วแต่ละคนจะได้รับการสังเกตคนละ 6 ช่วงเวลา

2.3 ทำการสังเกตเป็นเวลา 10 วันติดต่อกัน ซึ่งรวมแล้วจะได้ช่วงเวลาของการสังเกตเด็กแต่ละคน คนละ 60 ช่วงเวลา

2.4 นำจำนวนช่วงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน มาหาค่าร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กแต่ละคน

2.5 นำค่าร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กแต่ละคนของแต่ละห้อง มาหาค่าเฉลี่ยร้อยละและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กทั้งหมด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการแยกเด็กที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำออกจากเด็กปกติในแต่ละห้อง และเป็นเกณฑ์ในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำต่อไป

3. สังเกตค่าร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กที่ถูกระบุว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำเป็นเวลา 10 วันติดต่อกัน หากพบว่าค่าร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปกติ ลบด้วยสอง เท่าของค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปกติในแต่ละห้อง

($\bar{X} - 2 S.D.$) เป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน จึงจะถือว่าเป็นเด็กที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำ ซึ่งจากการศึกษานี้พบว่าได้ผลตรงกับเด็กที่ถูกครูระบุทุกคน

4. ผู้วิจัยสุ่มเลือกเด็กที่อยู่ในเกณฑ์ที่จัดว่าเป็นเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำในแต่ละห้องเรียน เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มเลือกทั้งห้องเรียนเข้าในแต่ละเงื่อนไข โดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน
2. เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง เสียบหูฟังได้ 2 คน
3. เทปบันทึกเสียงที่มีช่วงการสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที รวม 60 ช่วงเวลายาว 30 นาที
4. รูปภาพตัวละครในนิทานประกอบภาพ จำนวน 8 เรื่อง
5. รูปภาพสัตว์ในชีวิตสัตว์ประกอบภาพ จำนวน 8 เรื่อง
6. เทปบันทึกเสียงบรรยายตัวละครในนิทานประกอบภาพ
7. เทปบันทึกเสียงบรรยายรูปสัตว์ ในชีวิตสัตว์ประกอบภาพ
8. เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง
9. ห้องสำหรับคูนิทานประกอบภาพและชีวิตสัตว์ประกอบภาพ
10. ห้องเล่นสำหรับเด็ก ซึ่งในที่นี้คือ ห้องเรียนขณะที่เด็กพักเรียน

การออกแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบมีกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อนหลังการทดลองและติดตามผล (ABCF Control Group Design) โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

1. ระยะทำความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียนและกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำความรู้จักกับเด็กนักเรียนและกลุ่มตัวอย่าง และจำชื่อเด็กนักเรียนทั้งสองห้องเรียน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 10 - 14 ธันวาคม พ.ศ. 2533 รวม 5 วัน
2. ระยะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพื้นฐานของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กปกติของทั้งสองห้องเรียน เพื่อหาเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 17 - 28 ธันวาคม พ.ศ. 2533 รวม 10 วัน

๓. ระยะเวลาฐาน (A) เป็นระยะที่เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 7 - 11 มกราคม พ.ศ. 2534 รวม 5 วัน

4. ระยะดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนที่ 1 (B) เป็นระยะทดลองโดยใส่ตัวแปรให้กับกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มทดลองจะได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กลุ่มควบคุมจะได้ดูชีวิตสัตว์ประกอบภาพ และในระยะนี้จะมีการบันทึกพัฒนาการของเด็กในการแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 14 - 25 มกราคม พ.ศ. 2534 รวม 10 วัน

ขั้นตอนที่ 2 (C) เป็นระยะหลังทดลอง จะเก็บข้อมูลความถี่ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 รวม 5 วัน

5. ระยะติดตามผล (F) เป็นระยะที่เก็บข้อมูลความถี่ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะหลังเสร็จสิ้นการใส่ตัวแปรในระยะทดลองแล้ว 2 สัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 18 - 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 รวม 5 วัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมการทดลอง ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

1. ระยะเตรียมการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน โดยทดลองฝึกกับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ กรุงเทพมหานคร จนกระทั่งได้ค่าความเที่ยงตรงกันระหว่างผู้สังเกตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 3 ครั้งติดต่อกันโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยอธิบายคำจำกัดความของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนให้ผู้ช่วยวิจัยฟังและซักซ้อมความเข้าใจ จนได้ความเข้าใจตรงกัน

2) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ตามลักษณะของพฤติกรรมที่ให้คำจำกัดความเอาไว้ โดยผู้สังเกตนักเรียนในห้องนั้นจำนวน 20 คน มาใช้ในการฝึกสังเกตพฤติกรรม โดยทำภายในห้องเล่นสำหรับเด็ก ครั้งละ 30 นาที

3) ทำการสังเกตแบบช่วงเวลา โดยสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที ซึ่งจะใช้เวลาของการสังเกต 60 ช่วงเวลา

4) ทำการสังเกตช่วงเวลาละ 2 คน โดยเริ่มสังเกตจากคนที่ 1-2 ก่อน แล้วจึงสังเกตคนที่ 3-4 ต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงคนที่ 19-20 จากนั้นจึงเวียนมาสังเกตคนที่ 1-2 ใหม่อีกครั้ง แล้วจึงเวียนต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบช่วงเวลาในการสังเกต ซึ่งแต่ละคนจะได้รับช่วงการสังเกตประมาณ 6 ครั้ง

5) สังเกตเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ วันละครั้ง จนกว่าจะได้ค่าความเที่ยงตรงตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 3 ครั้งติดต่อกัน

1.2 เมื่อได้ค่าความเที่ยงตรงกันระหว่างผู้สังเกตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยลงมือคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิรินทน์ กม. 4 รามอินทรา กรุงเทพมหานคร ตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

1.3 ผู้วิจัยสร้างนิทานประกอบภาพและชีวิตสัตว์ประกอบภาพ และบันทึกเสียงตัวละครและคำบรรยายลงเทปบันทึกเสียง โดยชุดนิทานประกอบภาพจะสร้างโดยเน้นถึงอิทธิพลของตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน แล้วได้รับผลกระทบเป็นที่พึงพอใจ ซึ่งความยาวของนิทานประกอบภาพและชีวิตสัตว์ประกอบภาพจะยาวเรื่องละประมาณ 5-7 นาที

1.4 นำเครื่องมือต่าง ๆ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและปรับปรุง แก้ไขเพื่อนำไปใช้ต่อไป

2. ระยะทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3 คน โดยที่

กลุ่มทดลองจะได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ

กลุ่มควบคุมจะได้ดูชีวิตสัตว์ประกอบภาพ

ระยะทดลองนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

2.1 ระยะเส้นฐาน (A) ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ในเด็กที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่ำ ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในช่วงเวลาเล่นอิสระ เป็นเวลา 5 วัน วันละ 30 นาที โดยสังเกตแบบช่วงเวลา มีช่วงการสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที รวมช่วงเวลาของการสังเกตทั้งหมด 60 ช่วงเวลา โดยจะสังเกตช่วงเวลาละ หนึ่งคน โดยเริ่มสังเกตจากคนที่ 1 ก่อนแล้วจึงสังเกตต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงคนที่ 3 จากนั้นจึง เรียงมาสังเกตคนที่ 1 ใหม่อีกครั้ง เรียงต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบช่วงเวลาของการสังเกต ซึ่งเฉลี่ยแล้วแต่ละคนจะได้รับการสังเกตคนละ 20 ช่วงเวลา

2.2 ระยะใส่ตัวแปรที่ใช้ในการทดลอง (B) โดยกลุ่มทดลองจะได้ดูนิทาน ประกอบภาพ จำนวน 8 เรื่อง กลุ่มควบคุมได้ดูชีวิตสัตว์ประกอบภาพ จำนวน 8 เรื่อง เวลาที่ใช้ ในการใส่ตัวแปร 2 สัปดาห์ ซึ่งแต่ละสัปดาห์จะได้ดูนิทานประกอบภาพ หรือชีวิตสัตว์ประกอบภาพ จำนวน 4 เรื่อง

2.3 ระยะหลังทดลอง (C) เป็นระยะที่ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมกับเพื่อน ในเด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสังเกตและบันทึกความถี่ของพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนเป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน หลังจากเสร็จสิ้นการใส่ตัวแปรแล้ว ซึ่งวิธีการสังเกตจะเหมือนกับขั้นตอนการสังเกตในระยะเส้นฐาน

3. ระยะติดตามผล (F) จะสังเกตและบันทึกความถี่ของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กับเพื่อน ของเด็กในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากเสร็จสิ้นการใส่ตัวแปรแล้ว 2 สัปดาห์ โดยสังเกตเช่นเดียวกับในระยะเส้นฐาน เป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ในเด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต โดยข้อมูลที่ นำมาวิเคราะห์จะต้องมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่มีความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเด็กที่มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนดำ ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในช่วงเวลาเล่นอิสระ มาหาค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และนำมาวิเคราะห์หาความแตกต่างของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในระยะก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และวิเคราะห์หาความแตกต่างของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละระยะ เมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อนทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติ t-test และวิเคราะห์ผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X

2. ผู้วิจัยคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงเวลาการแฉกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ในช่วงเวลาเล่นอิสระของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละในแต่ละระยะ เป็นรายบุคคล และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโดยใช้กราฟเส้นตรง

การนำเสนอข้อมูล

1. แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายในห้องเรียนโดยนำเสนอในรูปตาราง

2. แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลอง ระยะทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยนำเสนอในรูปตาราง และกราฟเส้นตรง

3. แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กนักเรียน ในกลุ่มทดลองแต่ละคน และเด็กนักเรียนในกลุ่มควบคุมแต่ละคน ในระยะก่อนทดลอง ระยะทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยนำเสนอในรูปตารางและกราฟเส้นตรง

4. แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนของเด็กนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลองกับระยะทดลอง ในระยะก่อนทดลองกับระยะหลังทดลอง ในระยะก่อนทดลองกับระยะติดตามผล โดยใช้ค่าสถิติ t-test นำเสนอในรูปตาราง